Kerk 'met de kont in de dijk' staat te vaak leeg

Bron: de Gelderlander, 6 november 2026
Auteur: Jesse Reith

'Het is niet onder woorden te brengen." Pam Elings probeert tóch woorden te vinden om haar liefde voor het protestantse kerkje te omschrijven. De 41-jarige, die in de buurt is geboren en getogen, heeft een sterke band met het Gendtse godshuis, dat volgens haar 'met de kont in de dijk' staat. Ze straalt als ze erover praat. Het eeuwenoude kerkje is niet te missen vanaf de Waaldijk. Het is vooral bekend om wat het níet heeft: een middenschip, zeg maar het gedeelte tussen de kerktoren aan de voorkant en het koor aan de achterkant. Het levert mooie foto's op.

'Klein en grijs'
"De grootouders van mijn man gingen hier vroeger naar de kerk en zijn hier ook begraven", zegt Elings. Nog altijd gaan hier mensen naar de kerk. Om de week is er een dienst, de andere week wordt 'buurgemeente' Angeren bezocht. De rest van de dagen gebeurt er zo goed als niets. Hoewel de kerkgemeenschap op papier 275 gelovigen telt, ligt het aantal kerkgangers rond de dertig. "We zijn klein en grijs", zegt Gerrit Visser van de kerkenraad. Ondertussen lopen kosten gewoon door. Zo is eerder dit jaar een ingrijpende restauratie van de natuurstenen onderdelen afgerond. Het bedrag was een slordige kwart miljoen euro. Gelukkig betaalde de provincie mee, maar de kleine groep gelovigen weet dat er iets moet veranderen. Gedacht wordt aan een fusie met de andere protestantse kerken in Lingewaard. Wat er met het kerkje zelf moet gebeuren, is een vraag die ook op tafel ligt.

Rouw
Visser: "We willen niet afwachten tot we ertoe gedwongen worden. Wij nemen de regie en gaan er nu nog zelf over. Er is zeker rouw onder kerkgangers, maar die gaat vooral over het mogelijk verdwijnen van de diensten en niet over het nadenken over onze toekomst. Dat begrijpt juist iedereen." De geloofsgemeenschap nam daarom een erfgoedspecialist onder de arm om verschillende scenario's te onderzoeken. Daarbij is nadrukkelijk vastgelegd dat er kerkdiensten mogelijk blijven zolang de gemeenschap maar wil. De specialist die zich over het kerkje boog, is Eline Amsing van Coup. Deze organisatie werkte samen met Buro Moon. Onder meer inwoners zijn gevraagd om input voor het onderzoek te leveren. Omdat Amsing aan de andere kant van het land woont, in een dorp onder de rook van Amsterdam, licht ze haar onderzoek telefonisch toe. "Wat zou het mooi zijn als dit kerkje onderdeel wordt van de Gendtse samenleving."

Volledig vervallen
Amsing vertelt dat het middenschip na de Reformatie volledig vervallen raakte en in 1844 is gesloopt. Sindsdien komen de gelovigen samen in het koor. "Dat religieus erfgoed instort, kun je je nu niet meer voorstellen. We denken nu anders over dit soort

bijzondere plekken. Het is een kleine, intieme ruimte. Dat geeft een unieke ervaring." Volgens haar moet het kerkje onderdeel worden van het dorpsleven. Daarbij hoeft het volgens Amsing niet te concurreren met andere plaatsen, zoals cultureel centrum De Leemhof of zalencentrum De Klok. Amsing benadrukt dat er meer onderzoeken nodig zijn, bijvoorbeeld een marktanalyse en de financiële haalbaarheid. Voor een mooie toekomst zijn ook extra handjes nodig. "Laat je horen als inwoner of ondernemer als je hier iets aan wilt bijdragen. Er zijn actieve vrijwilligers nodig en die kunnen niet allemaal uit de geloofsgemeenschap komen."

Niet kerkelijk

Elings is precies zo iemand: ze is niet kerkelijk, maar inmiddels wel lid van een werkgroep om over de toekomst na te denken. "Mijn afstudeerproject (voor de studie architectonische vormgeving, JR) ging over de mogelijkheden voor dit kerkje. Toen ik las dat dit onderzoek gedaan werd, heb ik me meteen gemeld. Ik denk dat er meer mensen van mijn generatie zijn die deze kerk een warm hart toedragen." Gehoopt wordt dat zij zich melden. Wellicht zien ook ondernemers kansen. Visser: "We moeten veel meer reclame gaan maken voor deze fantastische plek, dat is wat ons nu te doen staat."

Horeca, en nog meer?

Een eerste concrete stap is mogelijk de realisatie van een horecagelegenheid in de toren, een soort kiosk met een overkapt terras op het middengedeelte. Het moet toeristen naar de kerk trekken en ook andere mensen uit de omgeving. Weten veel mensen de weg te vinden en is er animo om ter plaatse meer te organiseren, dan zijn veel grotere plannen mogelijk. Gedacht wordt dan aan het uitbouwen van het koor, zodat er meer ruimte komt om groepen te huisvesten. Of de kerkgemeenschap dan nog eigenaar is, is nog niet besloten. Verkoop is een optie, verhuren is er ook eentje. Nu staat de eerste stap op de planning: tastend, maar gedreven, op zoek naar een nieuwe toekomst voor 'de kerk met de kont'.